

Канд. екон. наук Лемберг А. Г., Крупська К. А.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА
ЗАСАДАХ КРИЗОВОГО КОНТРОЛІНГУ ТА КОНТРОЛІНГУ
РОЗВИТКУ**

Головною задачею технології контролінгу на підприємстві є управління прибутком, так як отримання максимально можливого прибутку – це фундаментальна мета сучасного підприємства в умовах глобальних ринків і вона є основою максимізації рівня економічної безпеки. У зв'язку з цим областю дослідження контролінгу стають витрати, а саме: їх види, місця виникнення і принципи управління ними. Чим розвиненіша і структурована система аналізу витрат, тим вище результат дії системи контролінгу, що виражається в зниженні витрат [1].

Під кризовим контролінгом розуміють фундаментальне переосмислення і радикальну перебудову бізнесу, що базується на безперервному потоці внутрішньої і зовнішньої інформації шляхом інтеграції планування і контролю. Кризовий контролінг застосовується там, де мова йде про вирішення вкрай складних проблем, коли необхідний комплекс заходів, який дозволив би вивести підприємство з фази кризи. Кризовий контролінг можна порівняти з процедурою визначення діагнозу і подальшим процесом «комплексного лікування», який включатиме форматні техніко-економічні заходи. Кризовий контролінг сприяє розробці векторів виходу підприємства з кризи, визначенню пріоритетних задач, координації виконання етапів щодо оздоровлення окремого підприємства [2, с. 86].

Контролінг розвитку слугує основним фактором успішного і стабільного функціонування підприємства, і являє собою безперервний процес об'єднання рівневих цілей в межах внутрішньої структури підприємства. Контролінг розвитку має здатність сприяти швидким змінам в бізнесі, що забезпечує можливість не тільки зберегти місце на ринку, але і домогтися в досить стислі терміни поліпшення показників діяльності, міцного фінансового становища, високого суспільного іміджу. На наш погляд, необхідні різні методики контролінгу у дослідженні при кризовому контролінгу та контролінгу розвитку.

В результаті аналізу основних аспектів вирішення проблем на підприємствах, а також узагальнення методів, використовуваних в господарській практиці, ми пропонуємо алгоритм проведення контролінгових досліджень при вирішенні складних слабоструктурованих проблем, які беруться до уваги при застосуванні кризового контролінгу та контролінгу розвитку. Основними моментами контролінгових досліджень як при кризовому контролінгу, так і при контролінгу розвитку є: а) діагностика проблеми і її структуризація, аналіз витрат і прибутку; б) аналіз відхилень і визначення винуватців відхилень.

Першим етапом методики контролінгових досліджень при контролінгу розвитку є інтерпретація поточної ситуації на підприємстві, тобто аналізуються її характеристики (кількісні та якісні дані, техніко-економічні показники) з метою визначення їхнього змісту. На наступній стадії актуалізуються цілі, які стоять перед підприємством, і при необхідності відбувається їх конкретизація і коригування. Далі йде етап виявлення факту виникнення проблем (вузьких місць) на підприємстві. Наявність проблеми – критичної неузгодженості між бажаним станом і реальним – є базовим фактором контролінгу [3]. В основу визначення пріоритету проблеми можуть бути покладені наступні фактори: 1) наслідки проблеми; 2) вплив на діяльність підприємства; 3) терміновість проблеми й обмеження в часі; 4) чи може проблема вирішуватися сама собою або в ході вирішення інших проблем.

Другий рівень більш глибокого вивчення проблеми – її діагностика. Діагностика здійснюється після виявлення проблеми. Діагностикою проблеми зазвичай називають аналіз величин і співвідношень параметрів підприємства та ринкового середовища, а також змін цих співвідношень з метою встановлення: причин виникнення проблеми, ієрархічного рівня системи (рівня виконуваних функцій, структури або параметрів), на якому виникла і може бути усунена проблема [4, с. 30].

Важливе значення при використанні наведених методів виявлення проблем відводиться питанням організації їх інформаційного забезпечення. Рішення даного завдання пов'язано, по-перше, з встановленням системи показників, що характеризують проблемні ситуації, і, по-друге, з розробкою інформаційної бази для накопичення та обробки даних. Основна складність такого рішення

полягає в тому, що для ефективного виявлення проблеми керівнику необхідний якийсь оптимальний рівень кількості і якості інформації.

Таким чином, ми можемо констатувати, що аналіз результатів виробничо-комерційної діяльності підприємства, в межах якого на основі звітних, планових і нормативних даних про його стан і функціонування встановлюються відхилення і причини їх виникнення для основних техніко-економічних показників, широко використовується для виявлення проблем і причин їх виникнення і є основою контролінгу.

Список використаних джерел:

1. Пушкар М.С., Пушкар Р.М. Контролінг – інформаційна підсистема стратегічного менеджменту: монографія. Тернопіль: Карт бланш. 2004. 370 с.
2. Рябенков О.В., Васильєва Т.А. Фінансовий контролінг як інструмент управління економічними процесами на підприємстві. *Вісник Української академії банківської справи*. 2014. № 1(36). С. 84-90.
4. Савицька О.М., Скляр А.Ю. Передумови формування концепції антикризового фінансового контролінгу на підприємстві в контексті розвитку інформаційної економіки. URL: <http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/18367/1/38Savytska.pdf>
5. Сафаров О.І. Практика контролінгу: що перешкоджає успіху його здійснення. *Актуальні проблеми економіки*. 2018. № 4. С. 27-31.
6. Гринько Т.В., Алещенко В.І. Вплив та взаємозв'язок ефективності та економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, Серія: Економіка і менеджмент*, 2020. Видавничий дім «Гельветика». Вип. 42. С. 4-11.

Лісовець А. М.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**МЕТОДИ МІНІМІЗАЦІЇ
РИЗИКІВ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Інноваційна діяльність істотно впливає на ефективний розвиток підприємства, покращення якості продукції та правильного використання ресурсів. Така діяльність завжди супроводжується ризиками й сама в деякій мірі є його джерелом.

У процесі створення та реалізації інновацій ризики пов'язані із втратою засобів і матеріалів, які використовуються при створенні та впровадженні нових послуг, техніки, товарів, технологій, що можуть не принести бажаного результату.